

Интервју: Мирослав Лајчак, високи представник/специјални представник ЕУ у БиХ: “БиХ није талац Косова”

Дневни лист: Канцеларија Високог представника је изразила забринутост због неусвајања државног буџета. Плашите ли се да је ово можда увод у дубљу политичку кризу?

Мирослав Лајчак: Чињеница да буџет ни по други пут није усвојен је свакако лоша вијест и, наравно, може да успори развој институција које су од кључног значаја за БиХ. Како ствари сада стоје, реална је процјена да ће те институције бити под великим притиском да једногодишњи програм проведу у року од максимално девет мјесеци.

Ситуација јесте озбиљна и надам се да неће доћи до тога да буџет не буде усвојен ни у трећем покушају. То би, сасвим сигурно, послало веома негативну поруку јавности Босне и Херцеговине. Савјет министара и Предсједништво БиХ морају, у тијесној сарадњи, изнаћи приједлог који ће коначно бити усвојен у Предсједништву и наћи се у парламентарној процедури.

Постојећа ситуација потврђује потребу за преговарањем и проналажењем компромисних рјешења, те већим степеном координације између Предсједништва БиХ и Савјета министара.

Дневни лист: На политичкој сцени у БиХ, барем када су у питању разговори око Устава, некако влада затишје. Неки аналитичари тврде да је то због тога што се чека расплет питања Косова. Силајџић је чак и поручио да нема смисла учествовати на састанцима прије него што се ријеши проблем те покрајине. Да ли је, по Вама, можда и боље мало причекати па да више онда и не постоји то поређење Косова и БиХ?

Мирослав Лајчак: Уколико је тачно да постоји затишје, како ви кажете, онда се надајмо да је то знак да су политички лидери у Босни и Херцеговини озбиљно приступили изради својих приједлога о реформи Устава, јер то заиста јесте веома важно питање.

У погледу статуса Косова: На психолошком нивоу Косово ће имати утицаја на атмосферу, и то не само у БиХ, већ широм регије. С друге стране, не постоји нити једно питање везано за будућност БиХ, а које би зависило од Косова, и БиХ није талац Косова. Било какви вјештачки покушаји да се будућност Косова доведе у везу са будућношћу Босне и Херцеговине морају бити одбачени. БиХ пред собом има властите изазове и проблеме, и у исто вријеме БиХ у својим рукама држи кључ за рјешење властитих проблема.

Дневни лист: У медијима се појавила шпекулација о «радикалним мјерама» које намјерава да предузме Савјет за имплементацију мира. Има ли таквих назнака и хоће ли у том «оштром» озрачју протећи и разговори са лидерима политичких странака у Бриселу?

Мирослав Лајчак: Медијске шпекулације, ако постоје, су за сада само то. Оно што је сигурно јесте да ће се Савјет за имплементацију мира састати 26. и 27. фебруара у Бриселу и да ће, свакако, цјелокупна ситуација у Босни и Херцеговини бити анализирана на том састанку. Какве закључке ће Савјет донијети, остаје да се види.

Дневни лист: Забрињавајуће су и информације како законски оквир о реформи полиције неће бити готов до краја фебруара. Вјерујете ли да ћемо тај документ ипак добити у року?

Мирослав Лајчак: Очекујем од радне групе да усагласи нацрт закона у којем ће бити испоштоване обавезе које је шест страначких лидера преузело Мостарском декларацијом, те каснијим споразумом у Лакташима. Када је Савјет министара формирао радну групу, утврдили су рок до 15. фебруара.

Ако политички лидери БиХ заиста желе да Споразум о стабилизацији и придруживању буде потписан у првој половини ове године, знају шта им је чинити. Наравно, Европска унија је ту да подржи остваривање напретка у реализацији програма реформи.

Дневни лист: Немогуће је постављати Вам питања, а не споменути Милорада Додика. Он Вас готово свакодневно «окрзне» и прозове. Понекад имамо дојам као да је фрустриран Вашом појавом па да Вас чак можда и мрзи. Какав је Ваш утисак?

Мирослав Лајчак: Добро је позната чињеница да премијер Додик жели да ОХР што прије напусти БиХ, те у том свјетлу треба и посматрати неке његове изјаве. Не мислим да су та, како ви кажете, прозивања усмјерена на мене лично, већ на институцију коју представљам.

Дневни лист: Можете ли прокоментарисати Додикове оцјене да сте својим одлукама довели БиХ у хаотично стање и да треба да напустите БиХ?

Мирослав Лајчак: Мислим да је свима јасно да је политичка криза, до које је дошло крајем прошле године, вјештачки створена, јер је то одговарало неким домаћим политичарима, а не мојим одлукама. Доказ тога је брзина којом је иста криза окончана.

Међутим, чињеница да се таква атмосфера могла створити даје међународној заједници разлог за размишљање. Срећом, нити премијер Додик нити било ко од политичара у БиХ не одлучује о томе колико ће дуго ОХР остати у БиХ. О завршетку мандата ОХР-а, па тако и високог представника, одлучује Савјет за имплементацију мира.

Али исто тако хоћу да нагласим да међународна заједница није за то да ОХР у БиХ остане бесконачно дуго. Када међународна заједница буде сигурна да ОХР није потребан Босни и Херцеговини, онда нико неће непотребно држати ни високог представника ни његова овлаштења.

Дневни лист: Слажете ли се са Додиком да је Војска БиХ «кариката» и да је треба укинути?

Мирослав Лајчак: Не слажем се. Док свако има право на своје мишљење, чињеница је да босанскохерцеговачки деминери у Ираку представљају БиХ на најпозитивнији начин.

Међутим, уколико постоје аргументи за такав став – а ја их још нисам чуо – онда они постоје зато што они који су договорили ову реформу сада коче њено спровођење. Овдје посебно мислим на рјешење за војну имовину. Процес преноса војне имовине, који су у јулу 2007. године усагласили државни и ентитетски премијери, мора бити реализован.

Очекујем од свих лидера у БиХ да испоштују своје обавезе како би омогућили да наставак реформе одбране буде спроведен без одлагања.

Дневни лист: Недавно сте разговарали са ентитетским премијерима. Како оцјењујете њихов рад и шта Вам је писао министар Хећо?

Мирослав Лајчак: У овом тренутку мислим да највише пажње морају посветити забрињавајућем расту цијена, јер је то оно што веома забрињава грађане. У основи, раст цијена је резултат виших цијена на свјетском тржишту, али чињеница да се БиХ углавном ослања на увоз значи да је више погођена од осталих. Много тога се може урадити да се ова ситуација поправи. БиХ има стратегију за економску реформу, а то је Акциони план који је усвојен још 16. октобра 2007. године. Сви су га подржали, и сада и међународна заједница и јавност у БиХ очекују да испуне то што су потписали. До сада нису много урадили.

Што се тиче скандала у вези са именовањем чланова Надзорног одбора Електропривреде БиХ и процесом одабира стратешких партнера, о којем се током протеклих десет дана много говорило у медијима, могу рећи сљедеће: ове седмице сам одговорио министру Хећи на његов допис како бих изразио забринутост због политичких несугласица и могућих посљедица које би ово могло

имати на реформу електроенергетског сектора. ОХР ће наставити да пружа подршку процесу реформе електроенергетског сектора, али основна одговорност за његово спровођење је у рукама органа власти БиХ.

Дневни лист: Скоро ће година Вашег мандата; желимо да чујемо Ваш утисак, могу ли се домаћи лидери уопште око битних ствари договорити?

Мирослав Лајчак: Ту сам тек непуних седам мјесеци, али у том периоду свједочио сам широкој палети БиХ политике. Охрабрујуће је да су у задњих неколико мјесеци политички лидери показали да могу наћи компромис и да су спремни за договор. Надам се да ће тако и остати, јер у овој години БиХ чека још пуно посла ако жели да коначно потпиеше Споразум о стабилизацији и придруживању.

Дневни лист: Све чешће се у разговорима страних дипломата, на примјер руског амбасадора, чује размишљање како би Европа требало да убрзано прими БиХ у своју породицу, па да онда заједно отклања недостатке и испуњава стандарде. Шта о томе мислите?

Мирослав Лајчак: Лично сматрам да земље западног Балкана морају имати европску перспективу и да би ЕУ према овим државама, тако и БиХ, требало да буде што сусретљивија. Европска унија мора бити реална у својим захтјевима, не би требало да даје нереалне захтјеве који се не могу испунити и који зато само обесхрабрују. С друге стране, напредак према Унији се мора и заслужити. Перспектива ЕУ никоме није поклоњена. ЕУ треба да мотивеше, а државе у овом региону морају да заслуже помак напријед.

Почетком ове седмице сам био у Бриселу, гдје сам одржао низ састанака, укључујући и оне са Хавијером Соланом. Порука коју сам добио је позитивна: Европска унија већ разматра могуће датуме када би могао да буде потписан споразум о стабилизацији и придруживању са БиХ. У исто вријеме, БиХ мора да покаже да

је то оно што заиста жели тако што ће урадити свој задатак, а најважније питање у том смислу је реформа полиције.